

MHP'DEN ÖNCE MHP'DEN SONRA

Prof. Dr. Hilmi DEMİR
TOBB ETÜ Üniversitesi

Türk tarihine dair en eski yazılı bilgi kaynaklarımız Çin'de. Hem Çin kaynaklarından hem de var olduğumuz pek çok coğrafyada çağlara yayılan tarihi yolculuğumuzda bıraktığımız izlerden milli kimliğimizin; adımızla, töremizle ayakta olduğunu biliyoruz. "Biz"ın, "Türk"ün modern döneme doğuşu tarihlenen milliyetçilikten çok önceleri özgün bir "kendilik bilinci" şeklinde Türklerin sosyal, siyasi ve psikolojik hayatında belirleyici bir temel oluşturduğunu, bu temelin zarfının değişse de mazrufunun sabit kaldığını görüyoruz.

20. yüzyılın başlarında Osmanlı Türklerinin omuzlarındaki ağırlık kudretlerini zorlayacak ve her düşüşte her biri bir ülke çapında coğrafyalar imparatorluğumuzdan kopacak haldeydi. Bu düşüşlerin en sert Balkan Harbi oldu. 5 yüzyıl hüküm sürülen, vatan telakki edilen Rumeli'den Anadolu'ya fevkalade ağır koşullarda gerçekleşen muhaceret neticesinde devleti idare edenler ve dahi münevverlerimizin önemli bir kısmı imparatorluğu ayakta tutmak için, gidenlerin ve gelenlerin muhasebesinin bir tezahürü olarak, Türk'e, Türk milliyetçiliğine sarıldılar. Gidenler kalanların belini bükmüştü, Osmanlıcılık'la tutamadığımız Osmanlılar, İslamcılıkla tutamadığımız Müslümanlar olmuştu. Türkçülük'le Türk'ü kurtarmak bir mecburiyet halindeydi.

Zaman aleyhimize akmaya devam etti ve Balkan Savaşı'ndan daha kötüsünü tasavvur edemeyen milletimiz İzmir'in, İstanbul'un, Anadolu'nun işgalini gördü. Dünyanın büyük devletlerinin pek çoğu 5

asırlık Türk vatani Balkanlar'dan ayrılmamızı yeterli görmemiş, 10 asırlık Türk vatani olan Anadolu'dan da Türkleri sürmek arzusundaydılar. Türk tarihinin altın sayfalarına yenilerini ekleyecek olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve ona inananların Türk'ü merkeze alan büyük mücadelesi neticesinde hakiki büyüklüğün ne olduğu tüm cihana gösterilmiş oldu. İstiklal Harbi sonrası yeni ve milli devletimizi kurduk. Pek çok köklü kurumumuz yeni devletimizde aynen korundu, bazıları şekil değiştirdi. İhtiyaç duyulan yeni kurumlar ihdas edildi. Türk milletinin İstiklal harbine dek hemen hemen iki yüzyılı aşkın sürekli artarak devam eden sorunlarının çözümü ve bir daha bu dönemdeki felaketlerin tekrarlanmaması için pek çok politika tasarlandı, uygulamaya koyuldu. Başarılı olanlar olduğu gibi, sonuç alınamayanlarda oldu. Cumhuriyetin kurucu kadrolarının merkeze Türk'ü koyan çabaları Gazi'nin vefatının ardından önemli ölçüde geriledi. Bu gerileme döneminde, 1948 yılında Atatürk'ün en yakınlarından Mareşal Fevzi Çakmak'ın önderliğinde Millet Partisi kuruldu. Her ne kadar Fevzi Paşa başta olmak üzere Millet Partisi'ni kuranların önemli bir kısmı Demokrat Parti'nin iktidara muhalifliğini yeterli bulmadıkları için oradan ayrılmış olsalar da ilk genel başkan Hikmet Bayur gibi CHP'li isimler de yeni partide yer almaktaydı. Millet Partisi, CHP iktidarına karşı Demokrat Parti ile kıyaslanamayacak sertlikte bir muhalefet yapmaktaydı. Mareşal'in 1950 seçimleri öncesi kaybı, Demokrat Parti'nin yaygın rüzgârı Millet Partisi'nin istediği başarıya ulaşmasını engelledi. Önce Cumhuriyetçi Millet Partisi'ne ardından Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'ne dönüşen Millet Partisi, 1969 CKMP Adana kongresiyle de bugünkü haline, Milliyetçi Hareket Partisi'ne dönüştü.

1965'te merhum Alparslan Türkeş'in genel başkan seçilmesiyle Mareşal Çakmak'ın vefatı sonrası kaybolan dinamizmi hızla yakalayan ve Türk siyasetinin temel sütunlarından birisi olan MHP'nin etkisi politikayı aşkın bir seyir izledi.

MHP'den önce Türk milliyetçiliği büyük şehirlerde dernekler etrafında teşkilatlı bir cemiyetçilik formunda idi. Geniş toplum tabakalarına, taşraya ulaşımı son derece sınırlıydı. MHP hem CKMP dönemi ve 1969 kongresi sonrası milliyetçiliği önce Anadolu sathına, bütün kesimlere dokunacak bir yaygınlıkta, neredeyse aynı hız ve şekilde gurbetçi Türkler marifetiyle Batılı ülkelere, Anadolu dışı Türkler marifetiyle de kadim Türk coğrafyalarına yaydı. Gerek klasik anlamda Türk

milliyetçiliği gerekse MHP ile ete kemiğe bürünen, milliyetçiliğin ahlaki duruşu olarak da tanımlanan, ülkücülüğü bugün Bişkek'te, Kaşgar'da, Bakü'de, Tebriz'de, Kerkük'te, Halep'te, Gümölcine'de, Lefkoşa'da, Kırım'da yahut New York'ta, Berlin'de MHP formuyla görebiliyoruz. MHP'nin herhangi bir parti olmamasının ardında yatan temel motivasyon bu coğrafyalar ve dönemler üstü pozisyonudur. Alparslan Türkeş'in dilinde Türklüğün ve Türk milliyetçiliğinin en temel özelliklerden birisi kendisini bir öteki üzerinden inşa etmemesi ve özellikle de Müslüman bir toplumu veya unsuru ötekileştirmemesidir. MHP'nin Türk milliyetçiliğinde millet dil, din ve ahlak gibi değerler üzerinden tanımlanmıştır bu da Milliyetçiliği ötekine bağlı olmaktan kurtarmıştır. Çünkü bu tanımdaki değerler silsilesi negatif biçimde "biz" in ne olmadığını değil daha çok ne olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yüzden Türk milliyetçiliği kendini tarif ettiği "biz" in dışında kalanlara karşı olumsuz yüklemeler yüklemekten kaçınmıştır. Onun ilgilendiği temel mesele kendini tarif ederken ırki ve etnik duvarlarla çerçeveyi daraltmak yerine din, tarih ve ahlak gibi daha geniş bir yelpazeden bakarak kimlik evini büyük bir ötükene çevirmektir.

Bilindiği Orhun Abidelerinde geçen gibi "Ötüken" dua edilen, mukaddes yer demektir. Bu yüzden vatanın kutsallığı onun Hakk'ın bir hediyesi olarak kabul edilmesinden geçer. Vatan Hakk'ın bir hediyesi olduğundan kutsaldır ve bize vatan olan her yer milletimin bir parçasıdır. Bu açıdan millet yalnızca modern ulus devletle karşılaştığımız ve onunla icad olunmuş bir kimlik değil, vatanla bağlı olan her değerın kendinden pay aldığı daha geniş bir kimliktir.

Tarihin önümüze çıkardığı fırsatlar çağında bir yol ayrımındayız. Milleti dar anlamıyla yalnızca etnik kimliğine hapsederek onu tarihin tüm yükünden arındırarak salt modernizm ulusçuluğuna mı hapsedeceğiz? Yoksa Alparslan Türkeş'in siyasi çizgisinde olduğu gibi milleti ve Türklüğü tarihin, ananelerin, örfün, Müslümanlığın ve ahlakın yüksek bir karakteri olarak mı göreceğiz? Onun ifadeleriyle söylersek: *"Demek ki Dokuz Işık'ın temel kaynaklarından birisi budur; Türklük şuuru, İslâm imanı, İslâm ahlâk ve fazileti..."*

Görüldüğü Türk milliyetçiliği fikrinin önderlerinin zihninde İslâm'dan, dinden ayrı bir milliyet fikri yoktur. Millet hiçbir zaman dinden tamamen uzak seküler ve pozitivist bir terim olarak görülmemiştir. Bu iki tür milliyetçilik arasındaki en temel ayrım millet

ile ulus arasındaki farkta kendini göstermektedir. İkisi arasındaki fark yalnızca bir kelime farkı değildir. Fark çok daha derindir. İki kelime modern dönemde kullanılmaya başlamışsa da millet kelimesi ulus devletlerden önce imparatorluk çağına aittir. Çünkü millet, büyük bir imparatorluk geleneği içerisinde çok farklı köklerden gelen veya akraba olan toplulukları, etnik kimlikleri dönüştürerek ortak bir kültür etrafında, dünyayı belli bir tarzda anlayan, ortak hayat tarzına sahip bir toplum halinde belirli bir mekânda yaşatma sürecidir. Milliyetçilik ise etnik kimlikleri aşarak millet aşamasına ulaşmış toplumların üst bilincidir. Bu yüzden millî devlet devleti kutsayan değil milleti ve onun menfaatlerini merkeze alan, onun değerlerine, tarihine, örfüne, inançlarına saygı duyan devlettir. Ulus devlet ise, milleti tek bir biçim, form altında hizaya sokan ve devleti millete tercih eden, onu kutsayan bir modeldir. Ulus devletler modern çağa aittir, milli devlet ise imparatorluk ruhunun modern devlet elbisesi giymiş uyuyan yüzdür.

Türklüğe dair bilgi ve kavramların, ilaveten şuur ve tavrın en ücra mezraya kadar yaygınlaştırılması MHP'nin Türk milliyetçiliğini dar bir dernek, cemiyet hayatının cenderesinden çıkararak halk kitleleriyle, milletle buluşturmasıyla başarılmıştır. Bugün Kars'ın bir köyünde yahut bir Karadeniz yaylasında doğan çocuklara Atilla, Metehan, Aybüke vb. isimler veriliyorsa, unutulmuş isimler, kavramlar tekrar yaygın dolaşıma girmiş ve gelecek nesillere aktarılabilirse bu MHP'nin Türk'ü zamandan ve zeminden bağımsız olarak merkeze alan ve milliyetçiliği dağlar, ovalar aşarak milletle buluşturan gayretinin sonucudur.

Millet kelimesi ile din kelimesi arasındaki anlamsal yakınlık da bu nedenle oldukça önemlidir. Zira din, bir mekânda yaşanan insanlar arasında barışı gerçekleştirmek için gönderilmiştir. Geleneksel dünya görüşüne göre mekân coğrafinin ötesinde insanlar din sayesinde barışı gerçekleştirmek için yaşadıkları bir mabedi, moral evreni temsil eder. Mekân birimleri olarak ev, şehir ve dünya arasında mahiyet değil sadece ölçek farkı vardır. Millet bu dinin yerel kimliklerden kurtularak daha üst bir kimlikle bir mekân, coğrafyada yeniden tecessüs edilmiş halidir. Milliyetçilik de dinin medeniyetleşmesinin mekânsal ve tarihsel dilidir aslında. Türk milliyetçiliği de Osmanlı'nın yıkılmaya başladığı süreçte Medinetü'l-fazıla, Medinetü's-selam denilen erdem ve barış şehrinin yeniden kurmanın bir çabası olarak okumak mümkündür.

Alparslan Türkeş çizgisinde Türklük ve Türk milliyetçiliği Türk milliyetçiliği, tarihi ve İslam'ı referans çerçevesi olarak ele alarak bir medeniyet aktörü şeklinde konjonktüre yön vermeye talip olmuştur. Modernleşmeyi bir medeniyet aktarımı olarak görerek Batı'nın taşeronluğunu değil ona karşı bir medeniyet söylemini inşa etmeye çalışmışlardır. Bu nedenle Türk milliyetçiliği değişime uyma, ona tabi olma ve değişiminin önünde sürüklenme değil değişime yön verme, onu yönetebilme çabasıdır. Bu çabanın en önemli ayağını bugün Türk milliyetçiliğinde unutulmaya yüz tutan din ile medeniyet arasındaki uyumu yeniden kurma teşebbüsleri oluşturmaktadır. Bu açıdan Türk milliyetçiliği bir karşı-modernleşme projesi olarak okunabilir. Bu karşı modernleşmenin en temel iddiası İslam ile medeniyet kavramlarının ayrıştırılmayacağı ve "millet" kavramının altında bu ikisinin yeniden Doğu'da doğabileceğinin gösterilmesidir. Diğer bir ifadeyle Türk milliyetçiliği yerel kimliklerle evrensel kimlikleri uzlaştırma projesidir. Bir yerde yerel kimliklerde baskın gelen İslam ile evrensel kimlik olarak inşa edilen modernite arasında yeni bir medeniyet kurma adımıdır. Hatta buna ahlakı da ekleyerek onu erdemli bir topluma dönüştürme iddiasıdır.

Türk Milliyetçiliği yalnızca siyasi bir görüş değil bu açıdan bakıldığında büyük bir Medeniyet projesidir. Alparslan Türkeş'in çağrısı da bir medeniyet inşası için yeniden maneviyata dönüş çağrısıdır ve bu çağrı bugünde en çok ihtiyaç duyduğumuz sestir: "ben, Türk Milleti'ni, sokaklarda ispanak fiyatına satılan demokrasiye, rüşvet ve hile ile çiğnenen, çiğnetilen hukuk düzenlerine, ahlaktan mahrum bir hürriyete, tefeciliğe, karaborsaya yer veren bir iktisadi yapıya çağırıyorum. Türklük gurur ve şuuruna, İslam ahlak ve faziletine, yoksullukla savaşa, adalette yarışa, birliğe, kardeşliğe, kısacası Hak yolu, hakikat yolu, Allah Yolu'na çağırıyorum. Hareketin adını isteyenlere açıkça ilan ediyorum : Yeniden maneviyata dönüş...." Belki de bu yüzden Türkiye'nin en ücra köşesinde etnik aidiyeti faklıda olsa MHP'ye gönül vermiş birini bulmak mümkün olmuştur.

80 öncesinin en hararetli zamanlarında Özer Revanoğlu ile Toroslarda seçim çalışması yapan Nevzat Kösoğlu'nun naklettiği bir manzara bu durumu çok iyi özetler: Kösoğlu ve Revanoğlu seçim çalışmalarında epey yorulmuş, yol kenarında nar satan çocukların yanında biraz nefeslenmek için durmuşlardır. Revanoğlu birazda latife

yapmak maksadıyla nar satan 9-10 yaşlarındaki çocuğa sorar: “bu narlar çürük olmasın sakın?” çocuk gayet vakur ve ciddi bir üslupla cevap verir: “Biz de yalan olmaz abi, biz ülkücüyüz” Bu cevapla sarsılan Revanoğlu Kösoğlu’na döner ve “İşte bu millet böyledir. En yorulduğumuz anda öyle bir laf eder ki; tekrar son sürat koşmaya başlarsın” der.¹ Dolayısıyla MHP ile birlikte Türklük; vatan ve millet sevgisine, samimi bir duruşa en önemlisi de ahlaki bir duruşa dönüşmüştür.

Türk eğitim sisteminin geldiği şu son hal maalesef bu konuda da ne kadar hatalarımızın olduğunu ortaya koymaktadır. Türk Milli Eğitim sistemi o kadar sorun yaşıyor ki, neredeyse her yıl yapılan yeni düzenlemeler, sistem değişiklikleri bile onu kurtarmaya yetmiyor. Teknoloji ile tanışan, akıllı tahtalar kullanan gençlerimizin manevi dünyalarındaki yaşadıkları krizleri eğitim sistemimiz çözemiyor. Şiddetin, uyuşturucunun kol gezdiği okul çevreleri ve sınavlarda başarısızlıkta rekor kıran bir öğretim tekniğimiz var. Anlaşıyor ki, genç nesillerde ahlak inşasını tamamlamadan eğitim de başarılı olma şansımız bulunmuyor. Bu yüzden Alparslan Türkeş’in ve MHP’nin “Ülkücü yalan söylemez” idealini yeniden düşünmek zorundayız. “Biz Milliyetçi Hareketçiler olarak her şeyden önce memlekette yeni bir ahlak anlayışının hakim olmasının kavgasını vermekteyiz.”² Türkeş’in ifadesiyle: *Kalkınmamızın manevi temellerine de dokunmak isterim. Kalkınmanın manevi temelleri milliyetçilik, iman ve ahlaktır. Türklük gurur ve şuuru ile İslam ahlak ve faziletine, oy toplama endişesi ve siyaset riyakarlığının üstünde kalarak samimiyetle bağlıyız.*³

MHP tüm ahlaki erozyona rağmen bu idealin yaşamasının teminatı olmuştur. Günümüzde iletişim imkanları hayli genişledi, en büyük avantajlarından birisi de eskiden ulaşmamızın güç olduğu kadim coğrafyalarımızla irtibatımızı arttırmış olması. Bu vesile ile Suriye’de yol kenarında yahut İran’da stadyumlarda bozkurt yapan soydaşlarımızı görebiliyoruz. Bazıları istese de istemese de; kardeş ve dost coğrafyalarda Türk milliyetçiliğinin sembolleri çok popüler hale geldi. Geline nokta itibarıyla MHP artık hiç kimse için sadece MHP

¹ Bkz. Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi* (Nevzat Kösoğlu ile Söyleşiler), İstanbul, 2010.

² Alparslan Türkeş, *Temel Görüşler*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1975, s. 124.

³ Age, s. 190.

demek değil. Tabelasını, politikayı aşan sosyolojik ve psikolojik bir manayı ihtiva ediyor. Ve politika bu mana havuzunun içinde sadece bir parça mesabesinde dir.

Nitekim 15 Temmuz hain darbe girişimiyle birlikte yaşanan krizde Sayın Devlet Bahçeli'nin başkanlığındaki MHP'nin gündelik politikanın dışında izlediği milli politika bunun bir kez daha tescili olmuştur. Sayın Devlet Bahçeli uzun zamandır uyardığı FETÖ örgütünün devleti tüm kurumlarıyla çökertme hamlesine karşı, Demokrasinin ve Milletin yanında yer alarak darbeye karşı durmuştur. MHP sahip olduğu misyonuyla bir siyasi parti olmanın ötesinde Türk milletinin hâkimiyetinin garantisi olduğunu göstermiştir. MHP'nin dış politikadan iç politikaya kadar yaşanan derin krizlere karşı bir çok konuda gündelik siyasetin ve politik faydanın dışına çıkan bu hareketi, Türk milletinin gönlündeki yerini bir kez daha pekiştirmiştir. Sayın Devlet Bahçelinin seçim yada makam elde etmek yerine milletin ve devletin bekasını önceleyen milli politikaları, "MHP varsa bu Millet ve Devlet ayaktadır", anlayışını toplumun bilincinde bir kez daha perçinlemiştir. Politikayı makam, mevki ve statü elde etme yarışı olarak görenlerin anlamakta zorlandığı bu davranış, aslında Alparslan Türkeş'ten Devlet Bahçeliye kadar devam eden MHP geleneğinin kesintisiz ilkesi olmuştur. Çünkü MHP bu milletin vicdanı, ahlaki duruşu ve beklentisiz vatan sevdasının adıdır.

Türkiye son zamanlarda ne zaman sıkışsa, Dış politikada yaptığı bir takım adımlar sonucu, terör tehdidiyle karşı karşıya kalsa MHP tüm farklılıklarını bir kenara bırakarak, karşılıksız milli politikalarda mevcut hükümetlere destek vermekten geri durmamıştır. Suriye ve Irak'tan gelen terör tehdidine karşı, Sayın Devlet Bahçeli'nin tüm ülkücülerini en ön safaya çağırması, "mevzubahis vatansa gerisi teferruattır" diyen MHP'nin siyaset anlayışının göstergesidir. 15 Temmuz sonrası yaşananlar karşısında MHP ve Devlet Bahçeli'nin siyaset anlayışı, Milliyetçiliğe mesafeli duran toplumun farklı kesimlerini de kendisine çekmeyi sağlamıştır. Afrin'e düzenlenen Zeytin Dalı operasyonunda nereye gidiyorsunuz sorusuna bir askerinin "istikamet kızıl elma" diye cevap vermesi toplumun gönlünde nasıl mâkes bulmuştu? Türk'ün ideali olan "Kızıl Elma"nın toplumun her kesimi tarafından seslendirilmesini sağlayan, genci yaşlısı tüm toplumun dilene düşüren şey kanımca MHP'nin üstlendiği bu gündelik

politika üstü siyaset pozisyonudur. Türkiye’de Devlet bürokrasisi ve menfaate alışmış politik aktörleri bu siyaset üstü pozisyonu henüz gereği gibi anlamasalar da, tarih bugünleri MHP’nin fedakârlığı olarak kayda geçecektir.

Dış politikada bir ülkenin etki gücü izah edilirken söz konusu memleketin askeri kudretinin yanında başka güçlerin varlığından bahsolunur ve ülkenin hakiki gücü ölçülürken bu husus dikkate alınır. Ülkenin teknolojik gelişmişliği, eğitim seviyesi, kültür ihraç potansiyeli vb. umdeler göz önünde bulundurulur. İşte bu babda hiç şüphe etmeden söylenebilir ki; 1948’de Mareşal Çakmak’ın önderliğinde kurulan Millet Partisi ve onun 1969’da son formunu bulan hali Milliyetçi Hareket Partisi Türkiye’nin köklü, yaygın ve dinamik güçlerindedir. Türkiye dediğimiz ve herhangi bir ülkeden fazla anlamlarla bir misyon yüklediğimiz vatanımızı vatan yapan, gücüne güç katan, ülkesinin ve milletinin coğrafyalar ve dönemler üstü bir “gücü”dür MHP. Ülkücülük bu coğrafyada vatan, millet sevgisi ile İslam ahlak ve faziletine sahip olmanın tecessüs etmiş rol modelidir. Bu bakımdan Türk milli kimliği ve dirliği konu edildiğinde yapılması gereken tarihlemelerden birisi de MHP’den önce ve MHP’den sonradır.